

МОДАЛЬНІ ДІЄСЛОВА ДЛЯ ВИРАЖЕННЯ НЕОБХІДНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Стаття присвячена розгляду проблеми категорії модальності в англійській мові. З'ясовано, що категорія модальності диференціюється на об'єктивну і суб'єктивну. Окрема увага приділена одному із засобів вираження суб'єктивної модальності, а саме: модальним дієсловам для вираження необхідності в англійській мові.

Ключові слова: модальність, модальні дієслова, об'єктивна модальність, суб'єктивна модальність, засоби вираження модальності.

The article deals with the problem of the category of modality in modern English. It was found out that the category of modality is divided into objective and subjective. The special attention is paid to one of the expressive means of the subjective modality, specifically to modal verbs that denote obligation in the English language.

Key words: modality, modal verbs, objective modality, subjective modality, expressive means.

Проблема модальності, будучи складним та багатоаспектним явищем, і на сьогоднішній день залишається однією з актуальних проблем лінгвістики. Хоча досить тривалий час категорія модальності була предметом вивчення дослідників (В. В. Виноградов, А. М. Пешковський, В. З. Панфілов, Г. Г. Почепцов), у наш час все ж вона залишається мовною категорією, яка

характеризується відсутністю єдиної думки з приводу її походження, структури та характеру значень, які вона передає.

Метою статті є розглянути модальні дієслова для вираження необхідності в англійській мові.

Модальність (від лат. *modus* – міра, спосіб) – це функціонально-семантична категорія, що виражає різні види відношення висловлювання до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації повідомлення [7, с. 303]. У зв'язку з тим, що модальність як текстова категорія є мовним вираженням взаємодії людини з об'єктивною дійсністю та маркером суб'єктивної інтерпретації цієї дійсності, категорію модальності диференціюють більшість дослідників. Одним із аспектів диференціації являється протиставлення суб'єктивної та об'єктивної модальності.

Об'єктивна модальність є обов'язковою ознакою будь-якого висловлювання. Вона виражає відношення мовця до дійсності в межах протиставлення реальності/ірреальності.

Суб'єктивна модальність, тобто відношення мовця до того, що повідомляється, не є обов'язковою ознакою висловлення. Вона утворює другий модальний шар та іноді називається вторинною модальністю. Її семантичний обсяг значно ширший за семантичний обсяг об'єктивної модальності [1, с. 21]. Цей вид модальності виражає оцінку мовця щодо ступеня вірогідності/невірогідності повідомленої інформації.

Суб'єктивна модальність як екстралінгвістична категорії, що виражає відношення змісту до дійсності в англійській мові має такі засоби реалізації як: 1) фонологічні засоби (наголос і інтонація); лексико-граматичні засоби (модальні дієслова); 3) лексичні засоби (модальні слова і модальні висловлювання), що передають суб'єктивну модальність; 4) граматичні засоби (спосіб дієслова), що передають граматичну модальність; 5) синтаксичні засоби (виражаються через структуру речення а саме через чотири комунікативні типи речень: розповідне, питальне, окличне і наказове речення) [4, с. 24].

Як було зазначено вище, розрізняють два види модальності, кожен з яких має свої засоби реалізації. Основними засобами вираження реальної об'єктивної модальності є часові форми дієслів дійсного способу. Ірреальні об'єктивно-модальні значення виражаються формами умовного способу дієслів [6, с. 215].

Мовними засобами суб'єктивної модальності є порядок слів, інтонація, лексичні повтори, модальні слова і дієслова, вигуки, вставні слова і словосполучення, вставні речення, порядок слів у реченні [5, с. 180]. Смыслову основу суб'єктивної модальності утворює поняття оцінки в широкому розумінні слова, включаючи не лише логічність кваліфікації повідомлюваного, але й різні види емоціональної реакції.

У нашій статті ми хотіли б розглянути один із засобів вираження суб'єктивної модальності в англійській мові, а саме – модальні дієслова. Модальними дієсловами для вираження необхідності в англійській мові слугують: *must*, *to have to*, *to be to*, *should*, *ought to*, *need*.

Модальне дієслово **must** має тільки одну форму в теперішньому часі. Воно також може бути використане в непрямій мові, після дієслова в минулому часі в головній частині. Наприклад, *I knew I must go there too* [3, с. 166].

Must може виражати негайний обов'язок або необхідність, чи зобов'язання з посиленням на майбутнє. Це значення виражається в позитивних висловлюваннях і питаннях.

We must begin before five, or we shan't finish in time for our supper [3, с. 166].

Must висловлює зобов'язання або примус з точки зору мовця.

You must call me Sir (I like it that way) [3, с. 167].

Зобов'язання з **must** спрямовані на теперішній або майбутній час, в непрямій мові вони можуть бути спрямовані на минулий.

James said we must invite the Stewarts to dinner [3, с. 167].

Модальне дієслово **must** виражає заборону. Такі речення іноді висловлюють негативні команди.

The girl mustn't go home alone [3, с. 168].

Особливістю модального дієслова **have to** є використання після нього інфінітива основного дієслова з часткою **to**: *We had to look all over town before we found what we wanted* [3, с. 169].

Модальне дієслово **have to** виражає обов'язок чи необхідність, що впливає з обставин.

My sister has a lot of friends in different parts of the country, so she has to write lots of letters (їй доводиться...) [3, с. 169].

В минулому часі **have to** вказує на виконані зобов'язання.

They made such a noise that I had to send one of the boys to make inquiries (it was necessary and I did it) [3, с. 169].

Модальне дієслово **to be to** виражає зобов'язання, що впливає із запланованої раніше дії або плану. Він вживається в ствердженнях і запитаннях.

We are to complete this work by tomorrow. (Somebody expects it) [3, с. 170].

Модальне дієслово **to be to** виражає суворий наказ або інструкцію.

He is to return to Liverpool tomorrow (he has been given orders to return to Liverpool) [3, с. 170].

Ми також вважаємо доречним вказати на різницю між **to be to** і **to have to**:

Soldiers have to salute their officers (прийняте зобов'язання, загальне правило).

All junior officers are to report to the colonel at once (наказ) [3, с. 171].

Модальне дієслово **to be to** виражає сувору заборону (тільки в негативній формі).

You are not to do that [63 с. 171].

Модальні дієслова **should** і **ought to** розглядаються разом, так як вони дуже близькі за значенням та інколи є взаємозамінними. Головна різниця між цими модальними дієсловами полягає у вживанні, тобто дієслово **should** використовується з інфінітивом без частки **to**, у той час як **ought** завжди з часткою **to**.

Обидва модальні дієслова **should** і **ought to** виражають зобов'язання, те, що бажано, власне або природно очікувати; зобов'язання, дуже часто моральне зобов'язання або обов'язок. У цьому значенні вживається частіше дієслово **ought to**, ніж **should**.

Martin's hand instinctively closed on the piece of gold. In the same instant he knew he oughtn't to accept [2, с.126].

Також ці два модальні дієслова виражають доцільність. У цьому сенсі **should** використовується частіше ніж **ought to**.

You should be more careful [2, с.126].

У поєднанні з перфектним інфінітивом модальні дієслова **should** і **ought to** виражають докір, про минулу дію, яка повинна була відбутися давно, або навпаки – не повинна була відбутися.

I ought to have married; yes, I should have married long ago [2 с. 124].

Також **should** у поєднанні з перфектним інфінітивом виражає критику та свідчить, що потрібна дія повинна була відбутися, але не відбулася.

Your shoes are wet. You should have stayed at home [3, с. 175].

Модальне дієслово **need** виражає необхідність (або відсутність необхідності). Воно в основному використовується в негативних та питальних реченнях.

You needn't be in such a fright. Take my arm [2, с. 133].

Need може використовуватися як з перфектним, так із неперфектним інфінітивом.

I suppose I needn't have made that observation [2, с. 134].

Отже, у ході дослідження виявлено, що модальність – це функціонально-семантична категорія, що виражає різні види відношення висловлювання до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації повідомлення. У свою чергу модальність поділяється на об'єктивну і суб'єктивну. Одним із засобів вираження суб'єктивної модальності в англійській мові є модальні дієслова. Модальними дієсловами для вираження необхідності в англійській мові

служать must, to have to, to be to, should, ought to, need. Зазначені модальні дієслова виражають негайний обов'язок або необхідність, обов'язок чи необхідність, що впливає з обставин чи із запланованої раніше дії або плану, моральне зобов'язання або обов'язок. Також ці дієслова можуть виражати сувору заборону, доцільність, відсутність необхідності, докір, критику щодо необхідних дій, які повинні були відбутися, але не відбулися.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитриева Л. Ф., Кунцевич С. Е. Английский язык. Практикум для вузов. – М.: ИКЦ МарТ, 2005. – 304 с.
2. Каушанская В.Л. A Grammar of the English Language. Грамматика английского языка / В.Л. Каушанская, Р.Л. Ковнер, О.Н. Кожевникова, Е.В. Прокофьева, З.М. Райнес, С.Е. Сквирская, Ф.Я. Цырлина. – Л.: Учпедгиз. Ленингр. отд-ние, 2008. – 318 с.
3. Кобрина Н.А. Грамматика английского языка: Морфология. Учеб. Пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 «Иностр.яз.» / Н.А. Кобрина, Е.А. Корнеева, М.И. Оссовская, К.А. Гузеева. – М.: Просвещение, 1985. – 288 с.
4. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця : «Нова Книга», 2003. – 448 с.
5. Почепцов Г. Г. Прагматические аспекты изучения предложения и текста / Г. Г. Почепцов. – К.: КГПИИЯ, 1983. – 212 с.
6. Шахматов А. А. Синтаксис русского языка / А. А. Шахматов. – Л.: Учпедгиз, 1991. – 484 с.
7. Языкознание: большой энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – 2-е изд. – М., 2000. – 668 с.